21.

Делеґація до Раю

СЦЕНІЧНА КАРТИНА НА ОДНУ ДІЮ

З ДІЙСНОГО ЖИТТЯ РОБІТНИКІВ

НА РАДЯНЩИНІ.

Написав Іван Карась.

Printed in Canada

.15

Делеґація до Раю

СЦЕНІЧНА КАРТИНА НА ОДНУ ДІЮ
З ДІЙСНОГО ЖИТТЯ РОБІТНИКІВ
НА РАДЯНЩИНІ.

Написав Іван Карась.

Ціна 20 центів

Printed in Canada

ДІЄВІ ОСОБИ:

СОЛОМОН МОЙСЕЄВИЧ, настоятель Колхоза

ДІД ПИЛИП, послугач на харчівні.

МОТОВИЛЕНКО ЮРКО, Делеґт від робітників з Детроіт, Спол. Дер.

ДЯЧЕНКО МАТВІЙ, Делеґат від робітників з Торонто, Канада.

НАФІРІВСЬКИЙ ІВАН, Делеґат від робітників з Вінніпеґу.

НЕБЕЛИЦЯ ЯКИМ, Делеґат від робітників з Ню Йорку, Спол. Держ.

КРУТОВЕРХИЙ ОЛЕКСА, Делеґат від робітників з Монтреалу.

I. КУХОВАР

II. ДРУГИЙ КУХОВАР

I. ЧЕКІСТ

II. ЧЕКІСТ

I. РОБІТНИК

II. РОБІТНИК

III. РОБІТНИК

IV. РОБІТНИК

Гурт робітників (Ролі німі)

Сцена представляє їдальню в колхозі, де робітники харчуються. Довгий стіл з дощок не накритий, на звичайних підставках або на порожних бочках. Кругом стола ослони. На столі звичайні бляшані миски поприбивані до стола цвяхами. На стінах вішалки на одежу з числами. — Вечер.

Ява 1.

ДІД ПИЛИП: — (Витирає шматою миски і розставляє ложки) І умудрилася бісова кацапня!... Менче роботи каже. Та воно і справді менче. От витер ганчіркою тай готово. Не треба з посудою носитися. Шкода що і ложок ніяк поприбивати не можна. Оце вчера не долічився двох ложок і за те обідать не дали. Хтось капостний за халяву упхнув. Тай на якого врага йому та ложка? Чи на Січ збирається чи що? От вструже дурницю а ти одвічай. Я вже і карбами позначив, так щож?... І карбовані крадуть. (Бере віника і підмітає долівку. На дворі чути як бють у зелізну штабу.)

Ява 2.

(Входить Олекса Крутоверхий, одягнений як шахтяр).

ОЛЕКСА: — Здорові були діду!

ДІД: Здоров і ти будь товаришу. Сідай.

ОЛЕКСА: — Ви тут хозяїн діду?

ДІД: — Хозяїн. Хозяйную ганчірками тай віником. А ти сину звідкіля сам?

ОЛЕКСА: — З далека діду. Іду аж з Дон-басу. Там працював у шахтах, та отце взяв відпустку, щоб до рідні довідатися.

ДІД: — Зголоднів мабудь?

ОЛЕКСА: — Трохи. Хибаж як два дні не ївши то вже так і зголоднієш?

ДІД: — Два дні? Як же то так? Хліба на дорогу не взяв.

ОЛЕКСА: — Взяв. Та хліб діду така річ, що всякому знадобиться.

ДІД: — Украли?

ОЛЕКСА: — Куди там украли? Таки так взяли. Не журись, кажуть, товариш, Зайдеш по дорозі в який колхоз то всюди нагодують, а нам тут ніколи у хвостах вистоювать по пів дня поки на чергу попадеш та свій пайок получиш.

ДІД: — А записка яка небудь є у тебе?

ОЛЕКСА: — На що записка?

ДІД: — На що? Ну, що рабочий.

ОЛЕКСА: — А хибаж і тут провіряють?

ДІД: — А тиж думав як? У нас і шага не ступиш без цидулки.

ОЛЕКСА: — Та записку я маю, що шахтяр, так ми там за роботу гроші получаємо і за них що треба те і купуємо. А як тут у вас?

ДІД: — У нас комуна. Комуною робимо то і комуною живемо. Але грошей і тут не одкажуться.

ОЛЕКСА: — Як би то вони були в мене!

ДІД: — Нема?... Якже так? Пропив? Тиж їх багато заробляв?

ОЛЕКСА: — Та заробляв чимало, і якби так я ще до того і був власником їх, то може би дещо призбирав, а то віддай що заробиш на всякі розбудови та добровільні здирства, то нераз

і голодувати приходилося на добро здобутків революції.

ДІД: (оглядається) — Обережнійше висказуйся товаришу. Ти мабудь не знаєш, що у нас за такі речі не гладять по голові.

ОЛЕКСА: — Яж правду кажу, не брешу. Це не тайна, всякий може потвердити.

ДІД: — Краще вже бреши, як і всі. Правда вже не одному боком вилізла.

ОЛЕКСА: — Бачу що і ви діду у не дуже великій симпатії до влади рабочих. Та мене не потребуєте оберігатися. Я чоловік свій.

ДІД: — Про мене і донеси коли охота. Мені і так вже остогидло отте нужденне життя. Гірше смерти не вдіють мені нічого.

ОЛЕКСА: — У вас певно сімя, сини заслужені для революції, то задля них і вам пошана?

ДІД: — Пошанували синів моїх. Трех їх мав як соколів. Два згинули у повстанцях, а третий і досі мабудь карається на Соловках як що живий ще. Тілько мене держать ще при життю на покаяння чи на яку примху.

(чути на дворі як бють у штабу)

ОЛЕКСА: — Що це у вас, дзвонять?

ДІД: — Кличуть на вечерю. Зараз почнуть сходитися. Та ти краще вийди, щоб не дуже впадало в очі, що чужий. Опісля зайдеш з робочими то може і тобі місце знайдеться. Повечеряєш. У нас, бачиш, все під рахунком. Кождому своє місце тай миска. Живемо не журючись.

ОЛЕКСА: — Як так то вийду. Зайду опісля. Може не проженуть. До побачення діду. (виходить).

Ява 3.

Дід сам.

Може і бреше вражий син. Шкода, що я сам троха за богато виговорився... А може і не бреше. Видно по ньому, що голодний. Тай не шпиг, бо не провіривши з ким має до діла, сам почав. Ще видно, що не навчила біда держать язика. А шкода. Здається, що не з дурних він. Гей, гей! Пропали наші прадідівські звичаї. Хто то коли чував таке, щоби стороннього чоловіка та випустити з хати не нагодувавши? У жидів розуму позичили, а ти, братику, пропадай як нема у тебе цидулки на громадський борщ! Допались раювання. Дожив волі то і наживляйся як собака гнилою щукою.

Ява 4.

(Робітники входять ґрупами, розмовляючи між собою. Вішають шапки на вішалках під числом. Дехто сідає на лавку, дехто курить папіроску).

ДІД: — Не куріть товариші, а то серед чаду і до миски не потрапиш.

І. РОБІТНИК: — І тут уже зась? За роботою не кури, у харчівні також, у спальні і не думай, так на якогож біса і тютюн держать у канторі?

ІІ. РОБІТНИК: — Хиба не знаєш? Щоби прикащик не здрімався.

ДІД: — Не дуже товаришу кричи, а то почує.

II. РОБІТНИК: — Овва? Велике цабе той твій прикащик. Я і в вічі не боюсь. Щож то? Не всі ми однакові? Сьогодня він приказує, а завтра можу і я.

I. РОБІТНИК: — Ого! Який скорий. Хапаєшся, як жид молотити. Не на нашого брата штани шиті. Не так легко в начальство попадають. Заслужитись треба вперед.

II. РОБІТНИК: — А чим то він заслужився?

I. РОБІТНИК: — Чим? не чув, як він матір рідну на смерть віддав за те, що послідньої корови не хотіла віддати в комуну.

II. РОБІТНИК:—Так? Не чув! Яж не давно тут, ще і місяця нема.

I. РОБІТНИК: — От то бо і є.

II. РОБІТНИК: — А чогож то те начальство сюди обідать не заходить? Я ще не бачив їх тут.

I. РОБІТНИК: — А ти хотів, щоби начальство враз з тобою ласувалося горохвянкою? Це добро тілько для рабочих. Вони, бідняги, мусять і на поросятину звикать.

(входить друга ґрупа робітників)

III. РОБІТНИК: — А що там діду на сьогодня наколотили нам?

4. РОБІТНИК: — Підожди і побачиш.

ДІД: — Те, що й вчора!

4. РОБІТНИК: — Собачі марципани, не знаєш?

III. РОБІТНИК: — Та чорт їх бери, хай будуть, щоби тілько в волю, а то устанеш після вечері, то здається, що і собаку живцем проковтнувби.

4. РОБІТНИК: — Що, мало? Після пятирічки набухаєшся, що аж лопнеш.

(В часі розмови входять ще робітники, тихо сідають коло стола).

Ява 5.

(Входить Олекса і стає біля порога).

ДІД: — Оце, товариші, гостя маємо. Подорожний.

ОЛЕКСА: — Дозвольте мені, товариші, порекомендуватися. Шахтяр з Донбасу, Крутоверхий Олекса. (подає по черзі руку всім).

І. РОБІТНИК: — Здоров товаришу... Сідай, повечеряєш.

ІІ. РОБІТНИК: — Заходив в канторку?

ОЛЕКСА: — Ні не був. А чогож то мені туди заходити? Повечеряю, тай дальше в дорогу.

ІІ. РОБІТНИК: — Чого?... Чудний. Не знаєш комуни?... Розписку нада.

ОЛЕКСА: — Мені казали, що тілько зайди у стрічний колхоз як зголоднієш, то всюди і не питаючи, нагодують, щей на дорогу дадуть. Яж очевидно рабочий а не паразит який.

ІІ. РОБІТНИК: — Робочий то звісно, та не з нашої артілі.

ОЛЕКСА: — А щож то, не всі ми під одним крилом пролєтарського краю? Не всі ми однаково повинні користати із здобутків революції?

ІІ. РОБІНИК: — (іронічно) Ого! Товариш! Настав торбу, бо здобутки не змістиш у карман!

ДІД: — Вечерю несуть (іде і втворяє двері).

Ява 6.

(Входять: Перший куховар з великим казаном з якого парує страва. Другий з великою помпою в роді сикавки, за ними настоятель з книгою і щипцями до діравлення карток. Той що з сикавкою натягає з казана і випорожнює страву у миски. Настоятель провірює картки робітників і робить дірку щипцями. Коли приходить до Олекси, жадає рухом руки картки).

ОЛЕКСА: (розкладає руки) — Нема!
НАСТОЯТЕЛЬ: — Нема?... А хтож ти такий? (всі дивляться)
ОЛЕКСА: — Я не тутешний. По дорозі вступив, бо голод докучує. Іду з Донбасу до рідні на село.
НАСТОЯТЕЛЬ: — Як так, то плати карбованця. (наставляє руку)
ОЛЕКСА: — Не маю.
НАСТОЯТЕЛЬ: — (рухом руки показує і той, що з сикавкою витягає з Олексової миски страву і випорожнює назад у казан.)
ГОЛОС РОБІТНИКІВ: — Ти що робиш?... Як то? Протестую!... Давай суп!...
II. РОБІТНИК: — Товариші!... Я заявляю на їду страйк!... (Кидає ложку на стіл).
РОБІТНИКИ: — І я також... Я також... І я протестую!... (кидають ложками до стола) Хай подавиться сам!
ОЛЕКСА: — Товариші! Не треба!.. Я обійдусь. Благодарю за оборону!... Ви вечеряйте собі, я піду (пускаєтеься до виходу).
РОБІТНИКИ: — Куди?.. Сідай!...

II. РОБІТНИКИ: — Товариш настоятель!.. Або їмо всі разом або ніхто (всі встали).

НАСТОЯТЕЛЬ: — (вихватив револьвера і цілиться) Руки вверх!... (Всі оторіли, поволи підносять руки) Сідай і кушай! Ані слова більше! А то оловом нагодую! (до Олекси) А ти рушай у свою дорогу поки час!

ОЛЕКСА: — То так виглядає та гостинність колхозів на Україні про яку так богато товариші на Дону говорять?

НАСТОЯТЕЛЬ: — Молчать!.. (показує двері) Без розговорів! (Олекса мовчки виходить).

(Всі мовчки сідають і беруться за їду. Настоятель по довшій хвилі ховає револьвера і змірившн робітників грізним поглядом, виходить).

Ява 7

I. РОБІТНИК (до другого): — А що товаришу, як подобається тобі новомодний штрайк?

II. РОБІТНИК: — Не по закону! Я жалуватись буду!

I. РОБІТНИК: — Ха, ха, ха! Жалуватись? Де? У кого? Засербіла шкура? Краще мовчи та диш!

ДІД: — Жалувався цап перед вовком, що не говорять до нього товком!

II. РОБІТНИК: — Ховайте свої приказки, діду, на кращий час! Нам тепер не до них!

ДІД: — А колиж то по твойому прийде той кращий час?

I. РОБІТНИК: — На зимного Николи! (до куховара) Товариш кашовар! Досипай, а то прохололо!

КУХОВАР: — Нічого. За те ти товариш розгорячився! Скорше прохолонеш.
III. РОБІТНИК: — Діду! Ви все в дома, не бачили чи не приїхав хто сюди сьогодня до нас?
ДІД: — Нікого не бачив! А що хиба?
III. РОБІТНИК: — Я вчора в місті чув, що хто-то має приїхати до нас із за границі, делеґація чи що якась.
II. РОБІТНИК: — Шкода, що не в пору! Булоб чим похвалитись!
III. РОБІТНИК: — Товаришу! Не попускай язика, тут і стіни вуха мають.

Ява 8.

НАСТОЯТЕЛЬ: (вбігає схвильований) — Товариші! До нас приїхали гості! Делеґати робочих з Америки. Скоро будуть тут. Вони обїхали вже всюди. Були в Москві Харкові, Кієві, Полтаві, оглянули заводи, музеї, театри, а тепер оглядають колхози. Всюди витають їх товариші з оваціями та ентузіязмом! Тепер на нас черга. Ми повинні а навіть мусимо показати їм наше хозяйство у якнайкращому світлі. Ви знаєте як заграниця глядить на наші подвиги при розбудові, як слідить за найменшим промахом, щоби опісля кинути болотом в лице визволеному з буржуазних пут пролєтарятові!

Нам припала честь першим заманіфестувати перед чужинцями наші здобутки на культурному полі так під взглядом добробуту як і гостинности. Я іду а ви товариші сейчас упорядкуйте тут, змініть столи, заставте посуду, тай самі

приберіться як слід. (до куховарів): А ви товариші подбайте про страву по приписам, поняли? (виходить. Куховарі забирають рештки страви і виходять).

Ява 9.

Тії без настоятеля і куховарів

Спішно виносять стіл і вносять другий більше приличний, оден з куховарів вносить посуду і розкладає, дід застелює стіл і прибірає комнату, робітники вийшли, щоби прибратися, по хвилі вертають і декотрі причісують чуби перед зеркалом. Повстають суперечки за місце біля зеркала та за гребінь. Все те робиться з великим поспіхом.

Ява 10.

По хвилі отворяються двері і видно як настоятель рухом руки запрошує. Входять: Мотовиленко, Дяченко, Нафірівський, Небилиця і Олекса, він передягнений як і всі делеґати. Всі убрані гарно по Американськи, поводяться свобідно, як в дома.

НАСТОЯТЕЛЬ (до робітників): — Товариші! Я маю честь познакомити вас з нашими гостями що прибули до нас аж з буржуазної Америки і Канади, щоби наочно переконатися як жиють робочі в Соючі Соціялістичних Республик бувшої Росії. А головно на Україні, тому, що самі вони Українці. Буржуазія по цілому світі кричить, що у нас робочі голодають. От і ми переконаємо їх. Та передовсім дозвольте, товариші, пореконмендувать вам товаришів Американців: (читає по спису імена делеґатів, кождий

прочитаний іде і подає руку присутним робітникам).

Товариш Мотовиленко з Детройту — Товариш Дяченко Матвій з Торонта. — Товариш Нафірівський Іван з Вінніпеґу. — Товариш Небелиця Яким з Ню Йорка. — Товариш Крутоверхий Олекса з Монтреалю!

Тепер просимо товариші делеґати розгостіться, пока ми приладимо вечерю. Вибачте, що ми опізнились. Не сподівалися гостей! (вийшов з ним і робітники).

Ява 11.

Делеґати дід, що став біля дверей

ДЯЧЕНКО (до діда): — Здраствуйте товаришу!

ДІД (міряє його очима): — Здоров синашу!

ДЯЧЕНКО: — Ви тутешні?

ДІД: — Тутешний.

ДЯЧЕНКО: — Давно ви вже тут?

ДІД: — З діда прадіда, сину.

ДЯЧЕНКО: — Як то у колхозі?

ДІД:: — Тут в цій хаті. Дід мій тут прожив, батько, тай вже і я тут постарів!

ДЯЧЕНКО: — Для вас, значить, нічого не змінилося?

ДІД: — Змінилося богато. І обстановка інча і робота, тай порядки не ті. Зовсім інчий лад повстав.

ДЯЧЕНКО: — Покращало значить!

ДІД: — Покращало... Колись я оттого влізливого Шльомку за шиворот отцими дверми на вулицю викидав, а тепер той самий Шльомка ме не вже нераз нагайкою почесав.

ДЯЧЕНКО: — А попередні владітелі не чесали?
ДІД: — Якось Бог милував. Не доводилося.
ДЯЧЕНКО (іронічно підсміхається): — А тепер не милує?
ДІД: — Нема вже у нас Бога!
ДЯЧЕНКО: — Так?... А щож у вас тепер є?
ДІД: — Свобода, любов братня і револьвер всемогучий, який не милує!
ДЯЧЕНКО: — Такий напрасний?... А як тепер у вас на щот харчів?
ДІД: — Про це то вже розкаже вам отцей парубок! (показує на Олексу).
(Всі присутні поглядають на Олексу питаючо).
ОЛЕКСА: — Думаєте, що до мене той ваш всемогучий буде милостивий?
ДІД: — То ви з Америки?... Дивно, що товариш настоятель не пізнав вас. А то...
ОЛЕКСА: — Краще і не споминайте. От я тут і научився дечого. Скоро тілько поверну домів, то непремінно заложу там ресторан по вашому взірцеві.
НАФІРІВСЬКИЙ: — Говорите по нашому та розуміти вас годі.
ОЛЕКСА: — Тут єсть така школа, що учать розуміти.
ДІД: — А всемогучий благословить і не слухняних.
НАФІРІВСЬКИЙ: — Раді побачить ту школу.
ОЛЕКСА: — І повчиться?
НАФІРІВСЬКИЙ: — А чомуби і не повчиться?
ОЛЕКСА: — Опізнився товаришу. Лекція тіль-

ко що відбулася перед хвилиною. Я попередив вас і нароком зайшов. Одної лекції досить.

Ява 12

(Входить настоятель, одягнений по сальоновому, за ним два узброєні чекісти. Настоятель нез начним моргненням показує на Олексу).

І. ЧЕКІСТ: — (до Олекси): — Товариш! Пожалуйте за мною на хвилинку!

ОЛЕКСА: — (здивований іде і зупиняється біля дверий) Товариші, я...

І. ЧЕКІСТ: (Незамітно показує йому револьвера, а другою рукою кладе собі палець на губи. Виходять, за ними настоятель)

Ява 13

Тії без Олекси, чекіста і настоятеля.

МОТОВИЛЕНКО: — Мовби старі знакомі. Кудиж то?

ДІД: — Нікуди. Поміряють тілько язика чи не за довгий у нього!

МОТОВИЛЕНКО: — Якесь непорозуміння, чи що? За нього ми всі ручаємося!

ДІД: — І за себе не дуже то ручайтеся. У нас не той воздух, що в Америці. І шепіт на милю почуємо.

II. ЧЕКІСТ: — Діду!... Води свіжої внесіть! (значучо моргнув на двері. — Дід вийшов).

Ява 14

Тіїж і входить настоятель

НАСТОЯТЕЛЬ: — Звиняюся товариші, що раз у раз мушу переривати мою ролю господаря. Все по службовим ділам. Все у нас нове, свіже,

поки наладнається, та ви знаєте.

ДЯЧЕНКО: — А кудиж ви вивели нашого Монтреальця?

НАСТОЯТЕЛЬ: — Там деякі формальности справити. Ми ще не гляділи його бумаги. Він чогось то відстав від вас, товариші.

ДЯЧЕНКО: — Казав, що у нього свояки у селі, то і навідатись пішов.

НАСТОЯТЕЛЬ: — Навідатись?... Як же то? Сам без позволення? Це у нас не дозволяється. Виж товариші, розумієте яким духом село дивиться на нові порядки! Там же ще і досі Петлюрівщина не вичаділа!

ДЯЧЕНКО: — Так щож?... Може як раз товариш Крутоверхий, як заграничний гість, занесе туди слово правди, то і село нарозумиться.

НАСТОЯТЕЛЬ: — В тому і діло товариш! Начальство мусить знати хто куди обертається. У нас все йде по приписам з гори. Роздивимось його маршрут, чи стоїть там замітка про гостину у свояків, тай у яких саме?

ДЯЧЕНКО: — Аж така осторожність?.. По що це?... Делеґатиж усі випробовані люде, карні товариші!

НАФІРІВСЬКИЙ: — Товариша Крутоверхого я особисто знаю. За нього я ручаюсь.

НАСТОЯТЕЛЬ: — Ручатись за мало. Бо хтож за Вас, товариш Нафірівський ручатись стане?

НАФІРІВСЬКИЙ: — Як же то? Хиба мало доказів моєї праці в Канаді?

НАСТОЯТЕЛЬ: — Канада, то не Росія, товаришу. Вас там товариші на сліпо слухають. Тут

ви того не втнете. Одно нерозважне слово підхватить куркульня і роздме широко мов степовий вогонь, перед яким не спасешся як що не успієш ускочить в річку або спалить скорше кругом себе все, що може спалахнути.

НАФІРІВСЬКИЙ: — Це ми знаємо і самі так змушені робити, хотяй не ділом але словом та письмом.

НАСТОЯТЕЛЬ: — Вас же там ніхто до відвічальности не тягне, ніхто не провірює.

НАФІРІВСЬКИЙ: — Не провірює... А товариші в Кінґстоні, що не чули?

НАСТОЯТЕЛЬ: — Якже ні? Чули. У нас чимало куди кращих товаришів під стіною опинилися тай за менчі провини. Розбудова пролєтарської країни найменчого промаху не стерпить. А ви там робите тих промахів на кождому кроці товаришу.

НАФІРІВСЬКИЙ: — Якіж то ті наші промахи? Що виступаємо проти порядків держави в якій живемо, то це бодай ви, товаришу, як комуніст не повинні до промахів зачислювати. Хотяй за це саме ви тут нищите сотні тисяч людей.

НАСТОЯТЕЛЬ: — Ні, не то, товаришу. А ось що: Чиж то ми не знаємо, що ви там не робите того всего з ідеї, а за гроші? Саміж провідники ваші у попів дітей хрестять та вінчають. Коли не коли орґанізуєте протести, щоби видурити від виснаженої країни пособія, висилаєте масу під поліційні нагайки, а самі за їхніми спинами ховаєтеся, дрожите о власну шкуру! Возитесь

із своєю Українщиною, неначе не знаєте про зміни, які тут ми постоянно заводимо?

НАФІРІВСЬКИЙ: — Миж взоруємося на вас. Писали ви про самостійну українську республику, писали і ми. Заперечите ви, ми зробимо те саме. Врешті чиж не доволі з нас цього, що ми так рішучо заперечуємо всякі звістки про голодову катастросу, яку вже годі укрити перед світом довше?

НАСТОЯТЕЛЬ: — Це не найважнійше, товаришу! А ось: Патріоти почали збирати поміч голодним, а ви в крик: По що? Смію спитати.

НАФІРІВСЬКИЙ: — Мусимо!... Вони при збірці роздувають степовий вогонь, проти нас! А миж випалюємо собі місця!

НАСТОЯТЕЛЬ: — Вибачте, товаришу. Але зараз видно як мало у вас політичного розуму. Ви своїм криком спинюєте можливий наплив до нас чужоземної валюти, яка нам тут так потрібна Бож знаєте, у чиї руки вона попаде? А до того треба вам і те знати, що пересічна людина так довго слухає накликів до жертв, поки пару копійок не дасть. А скоро дасть, то думає, що вже лихо заспокоїв і сяде тихо. Ви повинні не кричати, а мовчати!

НАФІРІВСЬКИЙ: — Маєте рацію. Візьму ваші уваги під дискусію, коли верну до дому.

НАСТОЯТЕЛЬ: — А то у вас там ще і досі дискусіями розвязують всякі важні проблєми?

НАФІРІВСЬКИЙ:— Живемож поки що у демократичній країні. На диктатуру ще у нас за рано.

НАСТОЯТЕЛЬ: — Розумію. Дрожаки беруть о власну шкуру. І це мабудь було причиною, що ви самі товаришу вирікалися прилюдно комуніз му, як вас про це питали.

НАФІРІВСЬКИЙ: — І ви, товариш, будучи на мойому місці зробилиб те саме.

НАСТОЯТЕЛЬ: — Це ще питання. А ось колиб так перед вас привели вашого старого батька, обвинуваченого в саботажі, як отце мені недавно лучилося, то що ви зробилиб?

НАФІРІВСЬКИЙ: — А що ви зробили із своїм?

НАСТОЯТЕЛЬ: — Що? Щоб не глядіти у грізні батьківські очі, що іскрами сипали мені в ли це, я післав його в ДОПР. і маю спокій.

НАФІРІВСЬКИЙ: — У нас ще такого місця нема. Коли булоби, то може і я зробивби так. Залежить, яка провина. Якаж провина була за вашим батьком?

НАСТОЯТЕЛЬ: — Не мала! Подумайте! Цілі три буряки знайшли у нього за пазухою як вертав з поля додому.

НАФІРІВСЬКИЙ: — Ну, за це, товаришу, я вже свого батька не каравби. Цеж була очевидна його власність!

НАСТОЯТЕЛЬ: — Забуваєте, товариш, що в ко муні ніхто не має своєї власности.

НАФІРІВСЬКИЙ: — Так, але також не забувай те, що і в комуні кождий має свій власний живіт! Цього чейже не заперечите?

НАСТОЯТЕЛЬ: — Живіт? Ха ха ха! Його ми найстислійше контролюємо. У нас є засада: "Не здорово для Союза, як усім рости муть пу-

за". Тож широких ми стискаємо, а вузких ми надуваємо. Довгих зверху надтинаємо, а коротких підтягаємо. На вербу чи на гляголя, кождому тут вільна воля!"

Ява 15

(притім служба вносить страви. Делеґати сідають на почотних місцях. Входить Олекса Крутовархий і стає з боку, не зауважений настоятелем).

НАСТОЯТЕЛЬ: — (з чаркою в руці) Випємо товариші, на загибіль буржуазного світа! Хай живе всесвітна революція!...

МОТОВИЛЕНКО: — Хай живе пролєтарський рай!... Товариші!... Такого бенкету у нас в Америці і під свято не устроюють як тут кождого дня.

ДЯЧЕНКО: — Всюди куди ми тілько загостили, товариші бенкетують- Так і видно, що це кождоденна система. Чи так товариш настоятель?

НАСТОЯТЕЛЬ: — Нічого дивного товариш. Робочим належиться приличне життя. У нас без ріжниці, свято чи буддень, чи то свої, чи гості. У нас кождий прохожий не відпускається голодним. Всіх приймаємо по нашій пролєтарській кождоденній системі. (Заглянув Олексу) Товариш Крутоверхий- Просимо!...

ОЛЕКСА: — Дякую. Та я волю краще по щоденній системі. Набенкетувались до волі! (Всі переглянулися).

НАСТОЯТЕЛЬ: — Як то? А цеж яка?
ОЛЕКСА: — Нам говорили чи мало про ті системи, так в дома, як і тут, та я не хотів вірити, поки сам неочно не переконався.

НАСТОЯТЕЛЬ: — Переконалися, у свояків?
ОЛЕКСА: — Нема у мене свояків тут. Є тільки товариші, на яких вечері я мов приємність бути гостем.
НАСТОЯТЕЛЬ: — Так?... Де саме?..

ОЛЕКСА: — Ось тут в цій кімнаті перед пів годиною. Дивує мене та пролєтарська гостинність, з якої прохожий не виходить голодним. Товариш! Кажіть внести стіл з прибитими мисками і куховаря покличте з сикавкою, та покажіть товаришам систему дійсну, а не фальшиву!

НАСТОЯТЕЛЬ: — Товариш!... Ви обиджаєте нас!... Хто вам дав на це право?..

ОЛЕКСА: — Хто?... Пролєтарська совість!... Про закривану дійсність ми знали, то не треба її перед нами закривати! У нас у кождого ще знайдеться за вечерю карбованець!
ДЯЧЕНКО: — Товариш Крутоверхий!.. Що це, провокація?....
ОЛЕКСА: — Так-.. Тільки не моя!.. Нас завізвали сюди, щоб наочно переконатися о правді і заперечити всякі сумніви та брехні, які вороги революції розсівають по світі. Не богато ми переконалися під охороною наших провідників по цій благодійній країні рад. Всюди нам стелять дорогу цвітами, а бодяче старанно обминають і

закривають. Я постановив переконатися про дійсність і трохи збочив із витиченої дороги, зайшов сюди і попав на вечерю. Товариші запросили сідати, куховар сикавкою налив у прибиту до стола миску зупу, у мене по щоденній гостинній системі зажадали карбованця, я не дав і моя вечеря повандрували назад сикавкою в казан. (До робітників) Товариші, Не правда?... (Всі мовчать) Де ви всі, що перед хвилиноо так завзято протестували?

НАФІРІВСЬКИЙ: — Товаришу!... Не забувайте де ви знаходитеся!...

ОЛЕКСА: — Я не забуваю товаришу. Жадаю лише, щоб і вам показали голу правду, бо це може і вам придатися, як захопимо у свої руки на заморському континенті владу.

НАСТОЯТЕЛЬ: — Товариш! Числіться зі словами!... На провокаторів у нас є способи!

ОЛЕКСА: — Що?... Підземелля?... Я канадійський горожанин!... Тай нічого провокуючого я не жадаю. Знаю, що для добра молодої республики всім треба і жертву понести. Та це не значить, що другі не мають проте знати, про що я довідався.

НАСТОЯТЕЛЬ: — Про дійсність ви ще не довідалися. От я вам її сейчас покажу! (Свище)

Ява 16

У дверах стають два чекісти з револьверами.

НАСТОЯТЕЛЬ: — (показує на Олексу) Забрать!...

(Чекісти беруть Олексу між себе і під револьверами виводять. Всі оторопіли).

Ява 17

НАФІРІВСЬКИЙ: — Товариш настоятель! Ви ставите делеґацію у круте положення. Що скаже буржуазна преса? Товариш Крутоверхий знає більше як повинен знати.

НАСТОЯТЕЛЬ: — Не лякайтеся товариш!... Ми заставимо його мовчати!

НАФІРІВСЬКИЙ: — Яким чином?

НАСТОЯТЕЛЬ: — Звичайним. Стукнемо по нервах і готово. Ніякий чорт не довідається! У нас по покійниках поминків не справляють!

НАФІРІВСЬКИЙ: — Це ми знаємо, але нас в дома про нього спитають. Тай що скаже ~~Монтреал~~?...

НАСТОЯТЕЛЬ: — Монтреал? Це вже ваше діло товариш прислухуватися, що він скаже, а нам на нього наплювать!... Ми доволі удержуємо по цілому світові вірних собак і такими дурницями нам ніколи журитися!

НАФІРІВСЬКИЙ: — Дякую за порівнання. Але ви, товариш, не знаєте, яка то тяжка задача тих, як ви кажете, вірних собак. От і тепер маємо тайні припоручення виконати майже неможливі пляни. А все те за ту марну субсидію, яку нам дали до розпорядимости в Москві. І ми зобовязались їх виконати під загрозою спинення на дальше всяких пособій, а в додатку я особливо відвічати му головою перед Москвою!

НАСТОЯТЕЛЬ: — Товариш!... Зверніть увагу, що слово "неможливо" давно вже ми викинули із нашого словника! Та що зате одно слово богато вже злетіло голов!... Якіж то ті неможливости у вас?

НАФІРІВСЬКИЙ: — Перша неможливість це заховати наші договори і пляни в тайні! Коли про них довідається преса в Канаді, то всі наші пляни пішли в дубину!.. А наш Монтреалець показав себе, що не мовчатиме!

НАСТОЯТЕЛЬ: — Про це я сказав уже. Одправимо його туди, де всі мовчать!

НАФІРІВСЬКИЙ: — Боюсь, чи не запізно буде. Коли він відбився від нас, то певно не забув знайти нагоду передати звістку кореспондентам а ті вже постараються, щоби вона перескочила кордон без перешкоди!

НАСТОЯТЕЛЬ: — В такому випадку ми офіціяльно опрокинемо як брехню, це одно, що ми уміємо так досконало робити!.... А чи вільно знати, які то ті ваші інструкції, що за них так лякаєтесь

НАФІРІВСЬКИЙ: — Всі українські національні орґанізації ударним способом розсадити. До парляменту в Отаві вибрати комуніста в кождім окрузі. На великдень здемолювати всі церкви і тим доказати зрілість пролєтаріяту. Зорґанізувати голодовий марш всіх робітників і фармерів до Отави і Вашінґтону, і тим приспати чуйність державної поліції. Доповнити наші маґазини на фармі приюта збруєю і амуніцією. Та-

ким способом підготовити остаточний зрив захопити несподівано всю владу у свої руки. В цьому найбільше нам на перешкоді вся жовто-блакитна зґрая, і її то найперше треба усунути з дороги.

НАСТОЯТЕЛЬ: — І ви, товариш, те все називаєте неможливістю? Цеж ще найлекші справи, які ви давно вже повинні були доконати!

НАФІРІВСЬКИЙ: — Може. Але подумайте: Те все вимагає величезного вкладу грошей. Самий голодовий марш виконати, то треба кілька сот вантажних і особових самоходів, треба всі наповнити добірною поживою і вигодами. Субсідія, яку нам уділили заледво вистане на видавання щоденника, що ми зобовязалися почати. А товариші наші научилися читати нашу пресу даром. А до того як наші тайни вийдуть на верх перед часом, то і те все що доси придбали, розлетиться.

НАСТОЯТЕЛЬ: — З тим ділом ми покінчимо скоро. Я думаю от що: Поки рішимося на крайний спосіб пробуйте ви самі переговорити з товаришем Крутоверхим. Я покличу його сюди.

НАФІРІВСЬКИЙ: — Хай буде. Спробуємо!.. Покличте.

НАСТОЯТЕЯЬ: — Сейчас (іде у двері і зачиняє за собою).

Ява 18.

Делеґати самі

ДЯЧЕНКО: — (розглянувшись) От і попали ми, товариші, в халепу!... Проклята собача служба!

МОТОВИЛЕНКО: — А всеж нікуди нам викручуватись. Почали це Каїнове діло, то і кінчити треба. Все одно не помилують!

НАФІРІВСЬКИЙ: — Товариші! З такими фразами осторожнійше!... Ми ще в такому місці, де всесильне око і ухо не спить! Чи і за вас я повинен відвічати головою?

ДЯЧЕНКО: — А хто то каже вам зараз аж головою відвічати?

НАФІРІВСЬКИЙ: — Хто?.. Наша комуністична карність і честь, та свідомість чесного діла! Із всего я буду змушений дати вдоволяючий звіт!

ДЯЧЕНКО: — На те все чиж не маємо ми добре випробованих метод, якими руководяться навіть верхи комуністичної влади?... Та які і ми уміємо так вірно наслідувати?

НАФІРІВСЬКИЙ: — А іменно?

ДЯЧЕНКО: — Говорити і писати одно, а робити друге! Уходило нам доси все гладко, то і дальше буде.

НАФІРІВСЬКИЙ: — Так ви думаєте?... Ну товаришу!... Помиляєтеся на цей раз. Ми окружені шпйонами!

ДЯЧЕНКО: — Не вже?... Цього я не знав. Хтож то такий?

НАФІРІВСЬКИЙ: — Зовсім на око невинні собі товариші, що репрезентують всю інтернаціональну комбінацію. А це товариш Темний і товариш Пімскін. Перший москаль, а другий жид. Перед їхнім чуйним вухом нічого не прогомонить, щоби не відбилося у Кремлю. У їхніх руках наші голови, а у мене як знаєте сімя, тай руки не привикли до каторжної роботи при каналах і не дуже бажавби я поділяти долю товариша Ірчана!

МОТОВИЛЕНКО: — Товариші!.. Над цим ми вже порадимось там в дома! При таких сумнівах наше діло не вкипить!.. Почуємо, що скаже товариш Крутоверхий.

Ява 19.

(Входить настоятель, а за ним чекісти уводять Олексу і на знак Настоятеля виходять за двері. — Хвиля пригноблюючої мовчанки).

НАФІРІВСЬКИЙ: — Товариш Крутоверхий! Чи Ви розібралися в ситуаіії, в якій находитеся?
ОЛЕКСА: — Свою судьбу я знаю. Мене задержуть тут. І я вдячний вам, що помогли мені прозріти.

НАФІРІВСЬКИЙ: — Чи не думали ви над цим, що прозріли за пізно? Що досвід ваш може остатись тут незапримічений ніким? Яка користь з того вам чи кому?
ОЛЕКСА: — Що... Заплатити треба буде головою?... Я готовий... Міліони голов вже покотилося за правду, нехайже і моя злетить.

НАФІРІВСЬКИЙ: — Товаришу! Голову свою ще можете донести до дому цілу, коли зумієте задержати язика. Ви за богато знаєте того, чого другі не повинні знати!

ОЛЕКСА: — Товариш! Не думайте, що я аж ось тут прозрів. Всі ваші чортівські тайни скорше будуть відомі в Америці чим ви сподієтеся. Вони ще з Кієва полетіли туди. Їдьте щасливо і робіть своє Юдине діло дальше, поки притаєний вибух народнього гніву!... Вас там належно привитають! А я поки що під певною охороною Американського конзуляту!

НАФІРІВСЬКИЙ: — Товаришу!.. Уважайте! Ще не все пропало!.. Ще час вам звернути з блудної дороги, звістку ми зуміємо заперечити!

ОЛЕКСА: — З неї я вже звернув і подбаю, щоби і другі засліплені вами звернули в час. А вам вже і звернення не поможе!.. Народ своїм зрадникам заплатить по заслузі. А мене стріляйте хоч зараз. (розкриває груди).

НАСТОЯТЕЛЬ: — (Мовчки показує чекістам і ті виводять Олексу. Сам зміривши грізним оком делеґатів, пробурмотів) Сволочі!... (виходить).

Хвиля пригноблюючої мовчанки.

ЗАВІСА.

Українським Культурним Товариствам під Увагу

В СПРАВІ БУДОВИ ЦЕРКОВ, НАРОДНИХ ДОМІВ ЧИ ПРИВАТНИХ БУДІВЕЛЬ ПРОСИМО УДАВАТИСЯ ДО УКРАЇНСЬКОЇ БУДІВЛЯНОЇ ФІРМИ У ВІННІПЕҐУ

С. Ковбель і Син

Виготовляємо пляни і радо уділюємо всяких практичних порад і вказівок

Будову виконуємо солідно і по приступній ціні, беручи на увагу теперішний тяжкий час.

У всіх справах в потребі просисо писати до добре знаного Вам старого будівничого

СЕМЕНА КОВБЛЯ

671 Андерсон Евню — Вінніпеґ, Ман.

Небувала Сензація!

НАЙНОВІЩІ ЗДОБУТКИ ЛЮДСЬКОГО УМА

Вийшла з друку найбільш інтересна книжка п. н.:

НЕВИДИМИЙ ЧОЛОВІК

Декому тяжко повірити, щоб коло нас говорив, пчихав чи дихав чоловік, а коли хочеться його схопити чи вдарити, рука о щось опирає, але бачити не можна нічого.

Саме такі пригоди з невидимим чоловіком і описані в свіжо виданій повісти, котру всякий буде читати з найбільшим зацікавленням. В місцевостях, куди пересувався Невидимий Чоловік, влада видала до населення таку пересторогу: Замикайте двері! Защіпайте вікна! Спускайте занавіси! — В місті появився **"Невидимий Чоловік!"**

Не без того, що знайдуться і такі охотники, що хотілиб самі стати невидимими.

Пришліть 50 центів, а сейчас одержите "Невидимого Чоловіка"

Замовлення адресуйте: —

PEOPLE'S PUBLISHING CO.

175 McGregor St. —— Winnipeg, Canada